

the contrary, a dynamic one, we set ourselves the task of considering this balance through the prism of the principles of criminal law enforcement of Ukraine using the example of the principle of differentiation and individualization of the execution of punishments.

An important place in the study of the problem of the balance of interests of prison staff and convicts is also given to the practice of the European Court of Human Rights, because the violation of the rights of prisoners in prisons by the staff who serve them shows that the Court checks whether a fair balance has been achieved between the interests of the convict and staff during execution/serving of punishment.

We believe that maintaining a balance of the interests of prison staff and convicts through the prism of the principles of differentiation and individualization of punishment opens a new vision of reforming the criminal justice system of Ukraine and its transformation into a penitentiary system. At the same time, this process is ensured by providing these subjects of criminal law with equal opportunities for the realization of a single goal: socialization, resocialization and reintegration of convicts into society after release. A fair balance of the interests of prison personnel and convicts through the prism of the principles of differentiation and individualization of the execution of punishments should be ensured by the norms of the criminal law of Ukraine.

It is also worth emphasizing that the balance of interests between prison staff and convicts through the prism of the principle of differentiation and individualization of execution/serving of punishment is not a static, but a dynamic category, and therefore it can be interpreted as a complex legal mechanism of continuous movement of the matter of penitentiary law. That is why the key role in this balance should be played by the principles (Article 5 of the Criminal Code of Ukraine), taking into account which the entire process of execution/serving of punishments should take place. We gave a special place in this format to the principle of differentiation and individualization of execution of punishments. Therefore, the balance between prison staff and convicts through the prism of the principle of differentiation and individualization of the execution/serving of punishment should be understood as the balance of interacting criminal-executive legal relations, which ensure the stability of criminal-executive law and create a prerequisite for its transformation into penitentiary law.

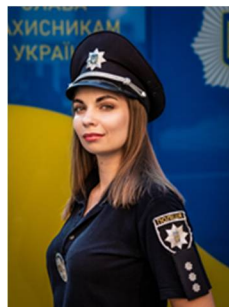
Keywords: *balance, interest, personnel, places of imprisonment, punishment, convicts, differentiation, individualization, execution.*

УДК 343.9:343.226(477)

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-2-203-209

**Лариса
МАРЦЕНЮК**[©]
доктор економічних
наук, професор
(Український
державний
університет науки
і технологій,
м. Дніпро, Україна)

**Олена
ПРОЦЕНКО**[©]
науковий
співробітник
(Дніпропетровський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО»

Проаналізовано сутність поняття «домашнє насильство» в сучасному українському законодавстві та трактуваннях вітчизняних та іноземних вчених. Наголошено, що існуючі визначення поняття домашнього насильства потрібно розширити задля більш конкретної ідентифікації цього неправомірного явища з метою подальших дій із боку відповідних органів та суспільства в цілому задля запобігання домашньому насильству. Запропоновано власне трактування поняття «домашнє насильство». Наголошено, що на кривдника впливають різні об'єктивні та суб'єктивні фактори, а тому їх потрібно вивчати та мінімізувати їхній негативний вплив на особистість.

Ключові слова: *насильство, домашнє насильство, порушення прав, знуцання, неправомірні дії.*

© Л. Марценюк, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4121-8826>
Researcher ID: N-3917-2019
rwinform1@ukr.net

© О. Проценко, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4758-3349>
elena.protsenko414@ukr.net

Постановка проблеми. Така форма порушення прав людини, як домашнє насильство, існувала ще з давніх-давен, коли жінки або діти зазнавали різного роду насилля з боку чоловіків та батьків. Водночас варто зауважити, що були випадки і домашнього насилля стосовно чоловіків, але в меншому обсязі з-поміж загальної кількості таких неправомірних дій. В останні роки суспільство прагне бути більш цивілізованим, у тому числі в юридичному контексті. На міжнародному рівні та національному, українському, діють нормативно-законодавчі акти, що регулюють сімейні відносини та покликані запобігти цьому ганебному явищу. На наш погляд, важливим є окреслення сутності домашнього насильства, адже конкретне визначення може допомогти розробити конкретні заходи протидії цьому виду порушень.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. У науковій літературі є достатньо публікацій стосовно окреслення видів домашнього насильства, форм покарання та заходів превентивного впливу. Так, І. Вітковська та М. Потапенко досліджували домашнє насильство як соціальну проблему в сучасній Україні [1]. О. Біловол докладно розглядав психологічне насильство як вид домашнього насильства [2]. К. Плутицька вивчала проблеми кваліфікації фізичного домашнього насильства [3]. Р. Кифлюк приділив увагу в своїх дослідженнях особливостям розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень, пов'язаних із насильством в сім'ї [4]. О. Дудоров та М. Хавронюк окреслили у своїх наукових працях відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі [5]. Безумовно, багато інших вчених займалися та займаються проблемами домашнього насильства. Але, на наш погляд, нечисленними залишаються дослідження щодо визначення самої сутності домашнього насильства. На нашу думку, саме чітке визначення сутності конкретного поняття сприятиме розробці більш ефективних, конкретних засобів боротьби з домашнім насильством в усіх його проявах.

Метою статті є удосконалення існуючого в науковій літературі та законодавстві поняття домашнього насильства.

Виклад основного матеріалу. В науковій літературі можна зустріти різноманітні визначення сутності поняття «домашнє насильство», котре науковці називають також побутовим або сімейним. Хочемо зауважити, що сутність поняття «домашнє насильство» складається з двох елементів, перший із яких вказує на те, що події відбуваються вдома, а другий – що відбувається негативний вплив, тобто є факт насилля одного члена родини (або декількох) стосовно іншого (або декількох).

Спочатку розглянемо, як трактується зазначене поняття в українському законодавстві. Так, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» в частині визначення понять, що стосуються домашнього насильства, визначає домашнє насильство як діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [6].

Тут хотілося б дещо зауважити. У згаданому вище законі вказано, що, з одного боку, таке насилля має бути «скоєне в межах місця проживання», а з іншого боку, є фраза, що «подібне насилля може відбуватися і з колишнім подружжям». Тобто, на наш погляд, тут є розбіжності, адже в більшості випадків колишнє подружжя проживає окремо одне від одного і тому фраза «скоєне в межах місця проживання» є не зовсім коректною.

Також перераховані види домашнього насильства не є повними, адже окрім психологічного, фізичного, сексуального та економічного, жертва може піддаватися й іншим видам насильства, що не окреслені в законі. Ми маємо на увазі такі форми насильства, що вказані у Стамбульській Конвенції, а саме:

– *інтернет-цькування (або кібербулінг)*, в процесі якого жертва зазвичай піддається великої кількості людей, адже у відкритий доступ потрапляє її особиста інформація, нерідко з указанням адреси проживання, особистими фото та іншими персональними даними. Для багатьох жінок Інтернет стрімко перетворився на небезпечну зону, де тисячі з них щодня стикаються із загрозами;

– *сталкінг (переслідування)*, тобто неодноразове погрожування комусь фізичним

переслідуванням, залучення до небажаного спілкування або навмисне інформування когось про те, що за ним ведеться спостереження, щоб змусити боятися за власну безпеку [7].

Всесвітня організація охорони здоров'я визначає насильство щодо жінок як «серйозне порушення прав людини, а також широко поширену проблему для охорони здоров'я» [8].

В законодавстві України, а конкретніше – в Особливій частині Кримінального Кодексу України, знаходимо трактування поняття «насильство». Законодавець пропонує визначати цей термін як фізичний вплив на організм потерпілого, що полягає в нанесенні удару, позбавленні чи обмеженні особистої свободи, заподіянні тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості чи навіть смерті [9]. Тут, на наш погляд, доречно було б додати фразу «фізичний вплив, вчинений кривдником особисто, або створення ним таких умов, за яких жертва відчує фізичний вплив».

Колектив авторів науково-дослідної праці «Моніторинг стану виконання законодавства України щодо протидії насильству в сім'ї» під загальною редакцією О. Бандурки визначає, що насильство стосовно жінок – одна з форм дискримінації, котра серйозно обмежує можливості жінок щодо користування правами та свободами на основі рівності з чоловіками. Автори зазначають, що насильство в сім'ї розглядається як прояв насильства щодо жінок, оскільки непропорційно впливає на жінок, і саме жінки в переважній більшості страждають від цього порушення прав людини. Проте тут іде мова лише про жертв-жінок, а в реальному житті жертвами стають і діти, і в деяких випадках – чоловіки.

Організація Об'єднаних Націй слушно визначає, що насильницькі дії в сім'ї являють собою усі види насильницьких дій психологічного, фізичного і сексуального характеру стосовно жінок, здійснені на підставі статевої ознаки особою або особами, які пов'язані з ними родинними і близькими стосунками, від словесних образ і погроз – до важких фізичних побойів, викрадання, загрози каліцтвами, залякування, примусу, переслідування, словесних образ, а також насильницького або незаконного вторгнення в житло, підпалу, знищення власності, сексуального насильства, звалтування в шлюб, насильства, пов'язаного з посагом або викупом нареченої, каліцтва геніталій, насильства, пов'язаного з експлуатацією через проституцію, насильства щодо хатніх робітниць. Такі акти та спроби здійснити їх повинні розглядатися як «насильство в сім'ї» [10].

І знову тут не вказаний такий розповсюджений вид домашнього насильства, як економічне насильство, та інші, закріплені Стамбульською конвенцією.

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами чітко визначає, що насильство стосовно жінок одночасно є і порушенням прав людини, і видом дискримінації [11].

Американська Національна коаліція проти домашнього насильства (NCADV) визначила насильство з боку інтимного партнера як навмисне залякування, психологічне та емоційне насильство, фізичне та сексуальне насильство або жорстоке поведіння, вчинене одним партнером щодо іншого [12, 13].

Розглянемо з цього приводу думки різних науковців. Так, із точки зору Л. Аларкона, насильство – це дії, що здійснюються однією або декількома особами та характеризуються такими ознаками: здійснюються умисне; завдають шкоди іншій особі; порушують права і свободи людини; той, хто здійснює насильство, має значні переваги, що робить неможливим самозахист жертви насильства [14]. На наш погляд, це доволі влучна характеристика ознак насильницьких дій.

Вчений Я. Юрків наводить таке трактування насильства в сім'ї: це будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї стосовно іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і завдають йому моральної шкоди, а також шкоди його фізичному чи психічному здоров'ю [14]. Тут виникає питання: а якщо насильник порушує не конституційні, а інші права, то це все же зараховується як насильство? Тобто вважаємо надане вище визначення не зовсім коректним.

Інший науковець, І. Ботнарєнко, наводить власну позицію трактування домашнього насильства. На його думку, насильство в сім'ї – це повторюваний у часі, протиправний вплив (фізичного або психологічного характеру) з боку особи, як мінімум, на одного з членів своєї сім'ї, що вчинюється всупереч його волі, порушуючи тим самим конституційні права і свободи людини і громадянина, та може заподіяти моральної шкоди або значної шкоди його фізичному або психічному здоров'ю, а також загрожує

безпеці та мікроклімату в сім'ї [15]. Знову ж таки тут ідеться лише про конституційні права, а також не вказане економічне та інші види насильства.

Вчена О. Бондаренко вважає, що психологічне домашнє насилля над жінкою відбувається через відсутність поваги кривдника до своєї жертви [16]. На наш погляд, це трактування є не досить коректним, адже в деяких випадках кривдник розуміє, що жертва досягла більше нього в житті (а отже, у глибині душі він поважає її за це), а тому і намагається самореалізуватися у будь-який доступний йому спосіб.

Дослідниця Т. Малиновська достатньо уваги приділила вивченню домашнього насильства. Вона має багато потужних, на нашу думку, наукових праць із цього питання. Наведемо її трактування домашнього насильства: це акти умисного систематичного вчинення протиправного фізичного, психологічного, сексуального, економічного впливу на близьких людей, що здійснюються проти їх волі з метою набуття влади і контролю над ними, що призводить до різного роду страждань, розладів здоров'я, емоційної залежності чи погіршення якості життя потерпілої особи [17]. На наш погляд, домашнє насильство може мати і не систематичний характер, а отже, цю ознаку ми прибрали б із наведеного вище визначення.

У дослідженні В. Нестерчук вказано погляди інших науковців на формування сутності поняття домашнього насильства. Так, Н. Щербак вважає, що це «силовий вплив однієї людини на іншу, який проявляється шляхом застосування сили, тобто примушений контроль»; В. Яременко та О. Сліпушко зауважують, що «насильство – це застосування фізичної сили для досягнення будь-чого»; В. Оржеховська акцентує, що насильство є чинником примушеного контролю, що практикує одна людина над іншою [18].

Домашнє насильство також називають насильством із боку близької людини [19].

Домашнє насильство – це умисні дії негативного характеру, що вчиняються у сімейних стосунках членом сім'ї, кровним родичем або між людьми, яких пов'язують емоційні, шлюбні, інтимні стосунки [20].

Домашнє насильство – це будь-який акт гендерного насильства, що викликає психологічну, фізичну чи сексуальну шкоду. Це прихована та залишена поза увагою форма насильства над вагітними жінками [21, 22]. На наш погляд, це обмежене трактування поняття, що розглядається, адже факти домашнього насильства в усьому світі фіксуються не тільки стосовно вагітних жінок.

Насильство в сім'ї є порушенням громадянських прав, що часто призводить до поганих наслідків для здоров'я жертви та може торкнутися будь-кого, незалежно від етнічної приналежності, культури чи релігії. Насильство може посягати не лише на фізичну свободу людини, але і на свободу її волевиявлення [23]. І це дуже слушна думка, адже окрім фізичної свободи, будь-яка людина прагне і психологічної свободи, а отже, ніхто не має права відбирати ці свободи у інших.

Насильство в сім'ї має катастрофічні наслідки як для дорослих, так і для дітей. Домашнє насильство, що іноді називають насильством із боку інтимного партнера або насильством у сім'ї, може бути психологічним, фізичним та/або сексуальним насильством із боку одного партнера стосовно іншого [24].

Висновки. На нашу думку, той, хто вчиняє домашнє насильство, має низьку самооцінку і у такий спосіб самостверджується, демонструючи свою нібито силу над нібито слабкими. Вважаємо, що, окрім низької самооцінки, на кривдника впливають різні об'єктивні та суб'єктивні фактори, що спонукають його діяти неправомірно (проте це в жодному разі не виправдовує його).

Пропонуємо трактувати термін «домашнє насильство» у такий спосіб. Домашнє насильство – це неправомірна поведінка одного члена родини (або декількох) стосовно іншого члена родини (або декількох) насильницької дії з метою задоволення своїх власних амбіцій унаслідок низької самооцінки, спричиненої об'єктивними та суб'єктивними факторами.

Список використаних джерел

1. Вітківська І. М., Потапенко М. В. Домашнє насильство як соціальна проблема в сучасній Україні. *SOCIOPROSTIR : міждисциплінарний електронний зб. наук. праць з соціології та соціальної роботи*. 2021. № 11. С. 23–29. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socioprostir/issue/view/1078/1394>.
2. Біловол О. Психологічне насильство як вид домашнього насильства. *Кримінальне право*. 2021. № 4. С. 215–221. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/4/34.pdf>.
3. Плутицька К. М. Проблеми кваліфікації фізичного домашнього насильства. *Вісник*

Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2018. № 3. С. 112–117.

4. Кифлюк Р. В. Особливості розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень, пов'язаних з насильством в сім'ї : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. 233 с.

5. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі : науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України. Київ : Ваїте, 2019. 288 с.

6. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

7. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011. Ратифікована із заявами Законом України від 20.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.

8. Violence against women. *World health organization*. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>.

9. Кримінальний Кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

10. Моніторинг стану виконання законодавства України щодо протидії насильству в сім'ї. 2001–2011 роки / кол. авт.: О. М. Бандурка, О. Ф. Бондаренко, В. О. Брижик та ін. ; заг. ред. О. М. Бандурки, К. Б. Левченко ; вступ. слово О. О. Зарубінського. Харків : Видавництво «Права людини», 2011. 240 с.

11. Проект Ради Європи «Запобігання та боротьба з насильством щодо жінок та домашнім насильством в Україні» (фінасується за підтримки Уряду Швеції та впроваджується Офісом Ради Європи в Україні) : аналітичний експертний звіт. 50 с. URL: <https://rm.coe.int/1680471c22>.

12. Cummings A. M., Gonzalez-Guarda R. M., Sandoval M. F. Intimate partner violence among Hispanics : a review of the literature. *Journal of Family Violence*. 2013. No. 28(2). P. 153–171. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10896-012-9478-5>.

13. National Statistics Domestic Violence Fact Sheet. *Statistics*. URL: <https://ncadv.org/statistics>.

14. Юрків Я. Сутність та зміст соціального феномену «насильство в сім'ї». *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота*. 2013. Вип. 27. С. 234–237. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped> 2013 27 79.

15. Ботнарєнко І. Насильство в сім'ї: поняття, сутність та причини виникнення. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідорєнка*. 2016. № 2(74). С. 37–47. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/417>.

16. Бондарєнко О. С. Психологічне насильство як форма домашнього насильства. *Правові горизонти*. 2019. С. 12–17. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/74452/1/Bondarenko psykholohichne nasylstvo iak forma.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/74452/1/Bondarenko%20psykholohichne%20nasylstvo%20iak%20forma.pdf).

17. Малиновська Т. М. Домашнє насильство: щодо змістовного наповнення терміна. *Наше право*. 2020. № 3. С. 85–91. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-10-6159-2_1.

18. Нєстерчук В. В. Домашнє насильство над жінками як об'єкт соціальної роботи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2019. Т. 92. № 5. С. 172–183. URL: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-92-5-172-183>.

19. Пахомов В., Безвін О. Домашнє насильство в Україні та за кордоном. *Молодий вчений*. 2020 № 3(79). С. 295–298. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/3/62.pdf>. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-62>.

20. Шидєлко А., Шимко Л. Сутність поняття та види домашнього насильства над жінками. *Innovations and prospects of world science : the 2nd International scientific and practical conference (October 6-8, 2021)*. Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2021. P. 386–394. 642 p. URL: <https://dSPACE.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4258/1/%D1%88%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%BA%D0%BE.pdf>.

21. Moraes C. L., Reichenheim M. E. Domestic violence during pregnancy in Rio de Janeiro, Brazil. *Int J Gynecol Obstet*. 2002. No. 79(3). P. 269–277.

22. Yohannes K., Abebe L., Kisi T. et al. The prevalence and predictors of domestic violence among pregnant women in Southeast Oromia, Ethiopia. *Reprod Health*. 2019. No. 16(1). P. 1–10.

23. Довгань-Бочкова Н. Домашнє насильство: аналіз об'єктивної сторони складу злочину. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2018. Вип. 66. С. 187–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu 2018 66 23.

24. Huff A. J., Burrell D. N., Aridi A. S., McGrath G. E. Domestic Violence Is a Significant Public Health and a Health Administration Issue in the U.S. *International Journal of Health Systems and Translational Medicine (IJHSTM)*. 2023. No. 3(1). P. 1–21. URL: <https://www.igi-global.com/article/domestic-violence-is-a-significant-public-health-and-a-health-administration-issue-in-the-us/315298>.

Надійшла до редакції 02.04.2023

References

1. Vitkovska, I. M., Potapenko, M. V. (2021) Domashnie nasytstvo yak sotsialna problema v suchasni Ukraini [Home violence as a social problem in modern Ukraine]. *SOCIOPROSTIR : mizhdysyplinarnyi elektronnyi zb. nauk. prats z sotsiologii ta sotsialnoi roboty*. № 11. pp. 23–29. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socioprostir/issue/view/1078/1394>. [in Ukr.].
2. Bilovol, O. (2021) Psykholohichne nasytstvo yak vyd domashnoho nasytstva [Psychological violence as a type of domestic violence]. *Kryminalne pravo*. № 4. pp. 215–221. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/4/34.pdf>. [in Ukr.].
3. Plutytska, K. M. (2018) Problemy kvalifikatsii fizychnoho domashnoho nasytstva [Problems of qualification of physical domestic violence]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky*. № 3. pp. 112–117. [in Ukr.].
4. Kyfliuk, R. V. (2020) Osoblyvosti rozsliduvannia ta sudovoho rozghliadu kryminalnykh provadzen, poviazanykh z nasytstvom v simi [Peculiarities of the investigation and trial of criminal proceedings related to violence in the family] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. Kyiv. 233 p. [in Ukr.].
5. Dudorov, O. O., Khavroniuk, M. I. (2019) Vidpovidalnist za domashnie nasytstvo i nasytstvo za oznakoiu stati [Responsibility for domestic violence and gender-based violence] : naukovopraktychnyi komentar novel Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. Kyiv : Vaite. 288 p. [in Ukr.].
6. Pro zapobihannia ta protyidii domashnomu nasytstvu [On Prevention and Counteraction of Domestic Violence] : Zakon Ukrainy vid 07.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>. [in Ukr.].
7. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasytstvu stosovno zhinok i domashnomu nasytstvu ta borotbu iz tsymy yavyschamy (Stambulska konventsiiia) vid 11.05.2011 [Council of Europe Convention on preventing violence against women and domestic violence and combating these phenomena (Istanbul Convention) dated May 11, 2011]. Ratyfikovana iz zaiavamy Zakonom Ukrainy vid 20.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text. [in Ukr.].
8. Violence against women. *World health organization*. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>.
9. Kryminalnyi Kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. [in Ukr.].
10. Monitorynh stanu vykonannia zakonodavstva Ukrainy shchodo protyidii nasytstvu v simi. 2001–2011 roky [Monitoring of the state of implementation of the legislation of Ukraine on combating violence in the family. 2001–2011] / kol. avt.: O. M. Bandurka, O. F. Bondarenko, V. O. Bryzhyk ta in. ; zah. red. O. M. Bandurky, K. B. Levchenko ; vstup. slovo O. O. Zarubinskoho. Kharkiv : Vydavnytstvo «Prava liudyny», 2011. 240 p. [in Ukr.].
11. Proiekt Rady Yevropy «Zapobihannia ta borotba z nasytstvom shchodo zhinok ta domashnim nasytstvom v Ukraini» (finansuietsia za pidtrymky Uriadu Shvetsii ta vprovadzhuietsia Ofisom Rady Yevropy v Ukraini) [The Council of Europe project «Preventing and combating violence against women and domestic violence in Ukraine» (financed with the support of the Government of Sweden and implemented by the Office of the Council of Europe in Ukraine)] : analitychnyi ekspertnyi zvit. 50 p. URL: <https://rm.coe.int/1680471c22>. [in Ukr.].
12. Cummings, A. M., Gonzalez-Guarda, R. M., Sandoval, M. F. (2013) Intimate partner violence among Hispanics : a review of the literature. *Journal of Family Violence*. No. 28(2). pp. 153–171. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10896-012-9478-5>.
13. National Statistics Domestic Violence Fact Sheet. *Statistics*. URL: <https://ncadv.org/statistics>.
14. Iurkiv, Ya. (2013) Sutnist ta zmist sotsialnoho fenomenu «nasytstvo v simi» [The essence and content of the social phenomenon «violence in the family»]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Pedagogika. Sotsialna robota*. Issue 27. pp. 234–237. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_27_79. [in Ukr.].
15. Botnarenko, I. (2016) Nasytstvo v simi: poniattia, sutnist ta prychnyny vynykennia [Violence in the family: concept, essence and causes of occurrence]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka*. № 2(74). pp. 37–47. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/417>. [in Ukr.].
16. Bondarenko, O. S. (2019) Psykholohichne nasytstvo yak forma domashnoho nasytstva [Psychological violence as a form of domestic violence]. *Pravovi horyzonty*. pp. 12–17. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/74452/1/Bondarenko_psykholohichne_nasytstvo_iak_forma.pdf. [in Ukr.].
17. Malynovska, T. M. (2020) Domashnie nasytstvo: shchodo zmistovnoho napovnennia termina [Domestic violence: regarding meaningful content of the term]. *Nashe pravo*. № 3. pp. 85–91. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-10-6159-2_1. [in Ukr.].
18. Nesterchuk, V. V. (2019) Domashnie nasytstvo nad zhinkamy yak obiekt sotsialnoi roboty [Domestic violence against women as an object of social work]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*. T. 92. № 5. pp. 172–183. URL: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-92-5-172-183>. [in Ukr.].

19. Pakhomov, V., Bezvin, O. (2020) Domashnie nasylstvo v Ukraini ta za kordonom [Domestic violence in Ukraine and abroad]. *Molodyi vchenyi*. № 3(79). pp. 295–298. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/3/62.pdf>. [in Ukr.].
20. Shydelko, A., Shymko, L. (2021) Sutnist poniattia ta vydy domashnoho nasylstva nad zhinkamy [The essence of the concept and types of domestic violence against women]. *Innovations and prospects of world science : the 2nd International scientific and practical conference (October 6-8, 2021)*. Perfect Publishing, Vancouver, Canada. pp. 386–394. 642 p. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4258/1/%D1%88%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%BA%D0%BE.pdf>. [in Ukr.].
21. Moraes, C. L., Reichenheim, M. E. (2002) Domestic violence during pregnancy in Rio de Janeiro, Brazil. *Int J Gynecol Obstet*. No. 79(3). pp. 269–277.
22. Yohannes, K., Abebe, L., Kisi, T. et al. (2019) The prevalence and predictors of domestic violence among pregnant women in Southeast Oromia, Ethiopia. *Reprod Health*. No. 16(1). pp. 1–10.
23. Dovhan-Bochkova, N. (2018) Domashnie nasylstvo: analiz obiektyvnoi storony skladu zlochynu [Domestic violence: analysis of the objective side of the composition of the crime]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya yurydychna*. Issue 66. pp. 187–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2018_66_23. [in Ukr.].
24. Huff, A. J., Burrell, D. N., Aridi, A. S., McGrath, G. E. (2023) Domestic Violence Is a Significant Public Health and a Health Administration Issue in the U.S. *International Journal of Health Systems and Translational Medicine (IJHSTM)*. No. 3(1). pp. 1–21. URL: <https://www.igi-global.com/article/domestic-violence-is-a-significant-public-health-and-a-health-administration-issue-in-the-us/315298>.

ABSTRACT

Larysa Martseniuk, Olena Protsenko. Improving the essence of the concept «domestic violence». It was emphasized that violence in the family has catastrophic consequences for both adults and children. Domestic violence, sometimes called intimate partner violence or family violence, can be psychological, physical and/or sexual abuse by one partner against another. Different forms of domestic violence are analyzed. It is emphasized that violence violates the constitutional rights and freedoms of a person and a citizen and can cause moral harm or significant harm to his physical or mental health, as well as threatens the safety and microclimate in the family.

It is emphasized that there are regulatory and legislative acts regulating family relations and designed to prevent this shameful phenomenon at the international level and at the national, Ukrainian level.

The essence of the concept of «domestic violence» in modern Ukrainian legislation and the interpretation of domestic and foreign scientists is analyzed. It is emphasized that the existing definitions of the concept of domestic violence need to be expanded in order to more specifically identify this illegal phenomenon with the aim of further actions by the relevant authorities and society as a whole to prevent domestic violence.

The authors note that the essence of the concept of «domestic violence» consists of two components, the first of which indicates that the events take place at home, and the second – that there is a negative impact, that is, there is a fact of violence of one family member (or several) in relation to another a family member (or several). The proposed own interpretation of the concept of «domestic violence». It is emphasized that the offender is influenced by various objective and subjective factors, and therefore it is necessary to study them and minimize their negative impact on the individual.

According to the authors, a clear definition of the essence of a specific concept will contribute to the development of more effective, specific means of combating domestic violence in all its manifestations.

Keywords: *violence, domestic violence, violation of rights, bullying, illegal actions.*